

Praktikandid Trammimuuseumis

Foto: Helen Tikkenberg ja Jan Arro ülikooli peaukse ees.

Kogu septembrikuu käis vilgas tegevus Vana-Lõuna depooos asuvas Trammimuuseumis, kus Tallinna Ülikooli ajalootudengid Helen Tikkenberg ja Jan Arro inventariseerisid ligi nelisada sealset eksponaati.

Siinkohal on otstarbekas selgitada, mida inventariseerimine endast kujutab. Vana-Lõuna Trammimuuseumisse on aastakümnete vältel kogutud enam kui 130aastast trammi ajalugu kajastavaid eksponaate, mida aga seni polnud korralikult kirjeldatud ning arvele võetud. Helen ja Jan alustasid selle tööga ning tänase seisuga on väärtuslikum osa eksponaatidest muuseuminimestikus kirjeldatud ning saanud ka numbri, mille alusel on võimalik neid identifitseerida.

Kuidas Helen ja Jan muuseumisse sattusid

Trammimuuseumi eest vastutajana planeerisin juba pikemat aega sealse väärtusliku kogu inventariseerimist. Parimaks lahenduseks tundus erialaseid teadmisi ja julget pealehakkamist nõudva protsessi käivitamiseks ajalugu õppivate tudengite kaasamine, kellel jagub nii valdkonna tundmist, analüütilist mõtlemist kui ka nooruslikku tegutsemislusti. Saatsin Tallinna Ülikoolile ettepaneku paari ajalootudengi praktika korras kaasamiseks muuseumi kogu korrastamise ning sain Ülikooli Humanitaarteaduste Instituudi ajaloo osakonna bakalaureuse praktikate juhendajalt Kersti Markuselt positiivse tagasiside, et kui suudan üliõpilastes Trammimuuseumi vastu huvi äratada, on ülikool nõus meid praktikabaasina kasutama.

Leppisin kahe üliõpilase, Heleni ja Janiga kohtumise, kus tutvustasin neile Tallinna trammi ajalugu ning muuseumi eksponaate. Palusin tudengitelt ausat vastust, kas muuseum ja selle

eksponaatidega töötamine pakuks neile huvi ning kuulsin, et kindlasti kujutab Trammimuuseumi väljapanekus korra loomine endast väärt väljakutset, mida tasub proovida.

Töö läks peagi käima

Nii olid praktikandid valmis alustama ning jäi vaid üle imetleda noorte ajaloolaste julgust ning õhinat, millega asja kallale asuti. Käisime ekspositsiooni üksipulgi läbi ning kutsudes appi trammiasjandust tundva elektritranspordi arenduse osakonna juhi Andres Arukivi, suutsime saada selgitused, mida üks ehk teine eksponaat endast kujutab.

Tudengid ilmutasid hämmastavat võimet iseseisvaks tööks ning mõne päevaga olid nad loonud süsteemi, milliste põhimõtete järgi eksponaadid liigitada, kuidas neid kirjeldada ning millist tähistust eksponaatide märgistamisel kasutada. Läks lahti tõsiseks tööks, eesmärgiga inventariseerida vähemalt 200 peamist eksponaati. Kuna samaaegselt tuli Helenil ja Janil ka loengut külastada, võis neid muuseumis kohata nii varahommikul enne loengusse minekut kui ka peale kooli hilistel õhtutundidel. Nad võtsid endale südameasjaks inventariseerimise tasemel läbiviimise. Neid polnud tarvis pidevalt kontrollida ega õpetades ja utsitades kõrval seista – töö käis ja mõlemad teadsid, kuidas protsessiga parimal viisil edasi minna.

Tulemus räägib enda eest

Heleni ja Jani tööga tekkis inventariseerimistabel, kuhu on kaheteistkümnesse alamkogusse kantud 392 eksponaati ning seda koos kirjelduse, nimetuse, seisundi ja eksponeerimistingimustega. Igale ühikule on lisatud „Museaali ja muuseumisse kauemaks kui aastaks hoiule võetud asja märgistamise ja säilitamise korras“ sätestatud tingimustele vastav inventarinumber ning foto. Nimekiri võimaldab muuseumi varade üle arvet pidada ning esemeid hõlpsalt leida.

Mida praktikantide juhendamisel arvestada

Koostöö Heleni ja Janiga andis meeldiva kogemuse, kuidas koostöö praktikantidega võib anda oodatust märksa tõhusama tulemuse. Oli ju algne eesmärk saada esmasesse inventariseerimisnimekirja 200 eksponaati, tegelikult ületasid üliõpilased selle arvu pea kahekordselt.

Kindlasti aitas viljakale tööle kaasa see, et puudus liigne pingutatud kontroll ning pigem võimaldati noortel teha iseseisvat tööd, leida ise lahendusi ning neid ellu viia. Muidugi oli selge vedamine, et meile sattusid nii kohusetundlikud ja analüüsivõimelised noored nagu Helen ja Jan. Teisalt ega tänapäeval bakalaureuse viimase kursuse üliõpilaste hulgas naljalt niisama päeva õhtusse vedajaid ei kohta. Omatakse vastutustunnet, pühendutakse eesmärgile ja eeldatakse usaldust. Seda peaks praktikantidega suheldes kindlasti arvestama.

Kokkuvõttes kujunes tarkusekuu september mulle igati kordaläinuks – sain töötada koos kahe toreda ajaloolasega, kes täitsid mu ammuse unistuse saada Trammimuuseumi kogust pilt ette. Muidugi tuleb tööd inventariseerimisel jätkata. Mõeldes neile tuhandetele paber kandjal fotodele, mis muuseumi kappides digitaliseerimist ootavad, loodan, et hea kontakt Tallinna Ülikooliga jätkub ning tudengite asjatundlikule abile saab ka tulevikus toetuda. Viimasel praktikapäeval Helenist ja Janist lahkudes kinnitasid nad, et oleksid valmis edaspidigi Trammimuuseumi oma teadmistega toetama.

Teksti autor: Ivo Parbus

Artikkel avaldatud TLT Siseuudistes, oktoobris 2022